

Doc. dr. Genovaitė Milvydienė: "Tikėjimas — gyvenimo pamatas"

Lietuvoje daug žmonių, nusivylusių sunkia buitimi, artimaisiais, draugais. Ypač skauda situacija, kai, netekus sveikatos, turto, mylinio žmogaus, kyla mintis nusizudyti. Gyvenimo negandos neaplenkia nė vieno. Ar tikinčiam žmogui lengviau jas pakelti? Kokią vietą tikėjimas užima inteligento gyvenime? Apie tai kalbėjome su Vilniaus universiteto docente, chemijos mokslų daktare Genovaitė Milvydiene.

Gerbiama docente, visą sovietmetį tekdavo Jus matyti bažnyčioje dalyvaujančią pamaldose. Prašytume papasakoti, kas padėjo formuotis katalikiškai pasaulėžiūrai.

Abiejų mano tėvelių šeimos buvo katalikiškos. Jie patys taip pat sukūrė katalikišką šeimą, kurioje augo trys vaikai: du sūnūs ir aš. Atgavus Vilnių, tėvelį perkėlė dirbti į sostinę. Apsigyvenome senamiestyje, su mama vis eidavome į bažnyčią, daugiausia į Aušros Vaitus.

Mano vaikystėje buvo dvasininkas, palikęs ispūdį visam gyvenimui, tai kunigas Alfonsas Lipniūnas. Jis daug dėmesio skyrė vaikų rengimui. Pirmajai išpažinčiai ir Pirmajai komunijai. Pamokėles vykdavo arba Aušros Vartuose, arba jo bute. Ant stalo stovėjo dėžė karamelinų saldainių, kuriais galėjome vaišintis. Kai man buvo penkeri metų, mama į tas pamokėles vedžiojo brolių. Kadangi manęs nebuvo kur palikti, pasiimdavo kartu. Visą, ką girdėjau,

dėjau į galvą. Kartą kunigas paklausė, kaip reikia pagerbti mirusį. Niekas nežinojo. Tada aš pakėliau ranką ir sukalbėjau malda už mirusius "Amžinajį atilį". Kai reikėjo eiti Pirmosios išpažinties ir Pirmosios komunijos, kunigas leido ir mane, nes pastebėjo, kad išmokau viską, ką reikėjo. Gavome dovanų po maldaknygę, rožantėlį ir aplanką su Aušros Vartų Gailėstingumo Motinos sumažintas pavdikslo kopija; paveikslas uždengtas aukso spalvos rūbu, kurį pakėlus, galima apžiūrėti patį originalą. Kitame lape—paveikslas istorija ir kun. A. Lipniūno ranka įrašyti ta proga žodžiai, data ir parašas. Šią brangią relikviją tebesaugau iki šiol. Taip pat išsaugojau fotografiją, kur mane, kaip pačią mažiausią, kunigas A. Lipniūnas pasisodino šalia savęs.

Mūsų šeima sekmadieniais eidavo į Sv. Jonų bažnyčią pasiklausti garsiųjų kun. A. Lipniūno pamokslų. Mano vaikiškoje atmintyje žodžiai neužsifiksavo. Tik prisimenu pilną bažnyčią žmonių. Žiemą oūdavo šalta, išėję žmonės trepsėdavo, kad bent kiek apšiltų.

Mokiausi S.Neries vidurinėje mokykloje. Vertė stoti į komjaunimą, bet nestojau. Klasėje buvo aktyvių komjaunuolių. Man kai ką "atleisdavo" dėl to, kad buvau sportininkė, dalyvavau "sąjunginėse" spartakiadose. Jautėme, kad daug mokytojų DUVO tikinčių. Tai mus stiprino.

•Studijuodama Vilniaus universiteto Chemijos fakultete, užgaulių žodžių apie religiją negirdėjau. Kai kurie dėstytojai buvo stažavęsi užsienyje, matė, kaip katalikiškos šalys švenčia Kalėdas, todėl bedieviškos propagandos neskleidė.

Penktame kurse ištėkėjau. Ir vyras, ir jo šeima taip pat buvo praktikuojantys katalikai.

Baigdama universitetą, pradėjau dirbti prekių mokslo laboratorijoje iš pradžių laborante, vėliau asistente, dėščiau maisto prekių mokslą studentams ekonomistams.

Tuo metu iš universiteto Istorijos-filologijos fakulteto buvo šalinami studentai vien dėl to, kad jie lankydavo bažnyčią. Jums, be abejo, šie faktai buvo žinomi. Ar nebijojote Jūs, dėstytoja, tuomet vaikščioti į bažnyčią?

Žinojau, kad iš universiteto už religinius įsitikinimus šalinami filologai, tačiau pati baimės nejaučiau. Pasitikėjau Ekonomikos fakulteto dekanu Paulikoniu. Nesu girdėjusi, kad jis kam bloga darytų. Manau, kad ir jam, ir katedros žmonėms mano įsitikinimai nebuvo paslaptis, bet jokių nemalonumų dėl to nebuvo.

Girdėjau Jūsų studentes pasakojant, jog joms buvo didelis moralinis pastiprinimas Jus matyti bažnyčioje.

Ir aš matydavau bažnyčioje studentes, ir jos mane matydavo. Viešai apie religijos svarbą žmogaus gyvenime kalbėti tuomet buvo rizikinga, tačiau principiniais klausimais tylėti taip pat nebuvo galima. Prisimenu, kažkas stebėjosi, jog neįvyko susirinkimas, organizuotas Didįjį penktadienį. Pasakiau, jog reikėjo organizuoti ne tokią dieną.

Užauginate dvi dukteris. Ar jos taip pat yra tikinčios?

Taip. Mūsų vaikai taip pat tęsia katalikiškas tradicijas. Turime tris anūkelius. Abi vyresniosios anūkelės yra priėmusios Pirmąją komuniją. Anūkelei dar tik ketveri metai. Ypač aktyvi vaikystėje buvo mūsų jaunesnioji dukrelė Viktorija. Ji bažnyčioje adoruodavo, barstydavo gėles. Širdies gilumoje jatau nerimą: "Kas bus, kai apie tai sužinos klasėje?" Ogi nebuvo nieko. Sužinojusios klasės mergaitės su vaikišku pavydu kalbėjo: "Kaip tau gera! Kokia tu graži su balta suknele". Ji, kaip ir aš, į komjaunimą nestojau.

Priartėjome prie pagrindinio klausimo: ką žmogui duoda tikėjimas?

Tikėjimas yra gyvenimo pamatas. Žmogus iš prigimties linkęs tikėti antgamtinio pasauliu. Tie, kurie neigia Dievą, man rodos, nori pateisinti savo nuodėmingą gyvenimą. Koks gražus gali pasidaryti gyvenimas, jeigu laikysimės Dekalogo. Tobulumui ribų nėra. Pavyzdžiui, septintasis įsakymas "nevo". Ne tik uždrausta imti svetimą daiktą, bet ir gaisinti kitam žmogui laiką, pavyzdžiui, vėluojant į paskirtus susitikimus ar pan. Tikėjimo rezultatus aiškiai pastebime gyvenime. Sąmoningu kataliku gali visiškai pasitikėti.

Ar teko patirti ypatingų Dievo malonių?

Taip, teko. Mūsų dukrelę Viktoriją gatvėje partrenkė automobilis, ji gavo galvos traumą. Po metų galvą teko operuoti. Po trumpo pagerėjimo sveikata vėl pradėjo blogėti. Mano akyse vieno priepuolio metu ją ištiko klinikinė mirtis. Tuomet karštai

meldžiausi: "Viešpatie, kaipgi dabar mudvi taip staiga išsiskirsime? Juk nesame kaip reikiant išsikalbėjusios. Die, ve, duok nors vieną valandą, kad viena kitai galėtume pasakyti tai, kas svarbiausia, o paskui ją gali pasiimti". Malda buvo išklaudyta su kaupu. Dabar turime daug dienų, galime kalbėtis iki valios.

Bet iki tų dienų buvo daug skaudžių išgyvenimų?

Po antrosios operacijos dukra ligoninėje išgulėjo keturis mėnesius. Gydytojai stengėsi daryti viską, kad ji nors po kambarį galėtų pavaikščioti. Dabar ne tik po kambarį vaikšto, bet ir į bažnyčią nueiname. Daug ko teko atsisakyti: įdomaus darbo Lietuvos radijuje, kambaryje stovi nutilęs pianinas, lentynoje padėti virbalai, kuriais kadaise tiek daug ji mezgė. Tačiau gali skaityti, mąstyti. Džiaugiamės jos dvasine giedra. Jos likimo draugai kartais prašo patarimų, kaip po nelaimių atstatyti dvasinę pusiausvyrą. Viktoriui atsakymas paprastas; "Be Dievo sunku įprasinti gyvenimą. Taigi reikia ieškoti ir surasti Dievą". Kai po antrosios operacijos ji gulėjo ligos patale, viena ligonė tarė: "Tavo vietoje aš nusižudyčiau". Viktorijai net ir pačiomis sunkiausiomis valandomis pakelti ranką prieš Dievo duotą gyvybę nesinorėjo. Dabar ji džiaugiasi: negalėjo vaikščioti - vaikšto, skaudėjo galvą - nebeskauda. Žmogus Dievo duotas dovanas visiškai gali įvertinti tik tuomet, kai buvo jų netekęs.

Dukrelės sveikimas — pats didžiausias mano gyvenimo stebuklas. Mažesnių būta daugiau. Kartą su giminaičiais nutarėme aplankyti prie Imbrado esantį ežerą, kur buvo pasirodžiusi Švč. Mergelė Marija. Atėjome prie stebuklingos vietos. Prie akmenų, netoli kranto, padėta gelių. Pasimeldėme. Žiūriu — ant vieno akmens, esančio toliau nuo kranto, bėginėja žvėrelis, gal kiaunė ar koks kitas. Parodžiau jį giminaičiams. Ir jie pastebėjo. Laikas grįžti. Lyja lietus, skauda pavargusias kojas, iki autobuso toloka. Žiūrime — važiuoja taksi. "Tad gal iš šventų vietų?" — klausia vairuotojas. Jis mus veltui pavėžėjo ne tik iki autobuso, bet iki pat Zarasų. Vakare sužinojome, kad Marija buvo ir pasirodžiusi ne ant kranto akmenų, o toliau, ten, kur mes matėme bėgiojantį žvėrelį.

Dievo Apvaizdą jaučiu kiekvieną dieną. Kokių nuostolį patiria tie žmonės, kurie sąmoningai atmeta Dievą!

Ir dar pastebėjome vieną dėsningumą: jeigu kam aukoji, pavyzdžiui, Bažnyčiai, grįžta dešimteriojai. Tai randi gerą, pigų daiktą, tai vėl kaip kitaip.

Ne tik Bažnyčiai, bet gal ir elgetai?

Noriu pasakyti plačiau: ne tik aukoji, bet padarai kam nors gera. Dėl elgetų turiu savo nuomonę. Einu pro remontuojamą Žvėryno bažnyčią. Prisėdę elgetų, apyjaunių, sveikų

moterų. Tai ko čia sėdėti, kai Švarinti bažnyčią reikia tiek rankų? Pasiimk skudurą, kibirą vandens ir dirbk. Bet dirbti nesinori —geriau sėdėti.

Kokių dar pastebėjote nepriimtinių reiškinių?

Bolševikmetis suklaidino daugelį žmonių. Juk tuomet iš viešosios informacijos šaltinių nieko gero negalėjai išgirsti apie Bažnyčią, tikėjimą, kunigus. Kas mūsų akimis buvo dora, gera, priimtina, jiems — netinkama. Dabar taip pat pataikaujama suklaidintų žmonių skoniui. Per televiziją nepamatysi to, kas didinga, gera, protinga, nes tam reikia pastangų. Demonstruojama jausmų sekluma. Ausys apkurto nuo "saugaus" sekso reklamos. Kažkodėl nesakoma, jog AIDS neužsikrėsi, jeigu šeimoje gyvenasi dorai, turėsi vieną partnerį. O juk tai pats patikimiausias būdas išvengti šios ligos.

Stebina plintantis paradiškumas, tikėjimo esmės nesupratimas. Mirusį žmogų, kurio gyvenime Dievas neegzistavo, artimieji žūt būt stengiasi palaidoti su kunigu, tarsi Bažnyčia būtų paslaugų biuras. Būtinai siekia turėti kapo fotografiją, kurioje matytųsi kunigas. Tada jiems ramu, pareiga atlikta.

Tuoktis bažnyčioje taip pat pasidarė mada. Jeigu jaunieji neatlikinėja religinių praktikų, jeigu santuokos sakramentui nėra subrendę, tai kam jį reikia imti?

Kartą nustebino kaime gyvenančių moterų pokalbis. Duktė pareiškė norinti eiti į bažnyčią. Motina atsakė: "Ką tu ten darysi? Jaunimo ten nėra. Vienos bobutės. Vakare bus diskoteka, tai galėsi nueiti". Ir viena išėjo į bažnyčią. Tai paviršutiniškas supratimas: darau taip, kaip visi mano amžiaus žmonės. Pagarbinti Viešpatį, jam padėkoti, susimąstyti, gauti minčių —jok tai turėtų būti svarbiausia ir senam, ir jaunam.

Atsintinka, kad išoriškai tikinčiose šeimose vaikai negauna dvasinių vertybių, daugiau rūpinasi materialinėmis: kad turėtų mašiną, kad būtų daug pinigų. Nedaugelis tėvų nerimauja, kai vaikai nedoru būdu, apgaule, klasta praturtėja. Kai sutinkame bedvasius jaunuolius, negalime jų besąlygiškai kaltinti. Tėvai jiems davė ne tai, ko reikia.

Ar džiaugiatės atgauta nepriklausomybe?

Taip, džiaugiuosi be galo. Igriso okupantų priespauda. Kaip gera laisvoje Lietuvoje! Kalbame savo valstybine kalba, gyvename savo žemėje. Nusibodo nesibaigiantys dejavimai, kad sunku pragyventi. Ir sovietmečiu nelengva buvo doram žmogui. Užuoat dejavus, reikėtų pasukti galvą, kaip verstis doru darbu.

Dėkojame už pokalbį. Kalbėjosi

Aldona KAČERAUSKIENĖ

Kunigas A.Lipniūnas su vaikais po Pirmosios komunijos (Iš G.Milvydienės archyvo)